

Ф.Й. Кулікова

Обласна клінічна лікарня
ім. І.І. Мечнікова,
м. Дніпропетровськ

Особливості поширення, локалізації та гістологічної будови первинних пухлин спинного мозку і хребта

Characteristics of dissemination, localization and histologic structure of primary spinal tumors

Цель работы: Определение особенностей распространения, локализации и гистологического строения первичных опухолей спинного мозга и позвоночного столба на основании уточненной классификации опухолей центральной нервной системы по материалам оперативных вмешательств.

Материалы и методы: Проанализировано 462 верифицированных наблюдения первичных опухолей спинного мозга и позвоночного столба на материале Днепропетровской нейрохирургической клиники 1979—1998 гг. Исследовано 183 мужчины и 279 женщин в возрасте от 3 до 76 лет.

Результаты: Выявлено преобладание опухолей у лиц среднего возраста (40—60 лет) — 44,8% от общего количества наблюдений, значительно чаще у женщин — 60,4%. Интрамедуллярные опухоли составляли 17,1%, интрадуральные экстрамедуллярные — 64,9%, экстрадуральные — 18%. Удельный вес злокачественных опухолей среди всех первичных равнялся 18%, интрамедуллярных — 39,2%, интрадуральных экстрамедуллярных — 10,2%, экстрадуральных — 30%. Рассмотрены также особенности локализации и гистологического строения опухолей соответственно полу, возрасту и другому в каждой группе анатомической классификации.

Выводы: Первичные опухоли спинного мозга и позвоночного столба наблюдаются преимущественно у лиц среднего возраста, чаще у женщин (особенно менингиомы). Количество интрадуральных опухолей значительно превалирует над числом экстрадуральных, наибольший удельный вес злокачественных опухолей отмечен среди интрамедуллярных.

Ключевые слова: интрамедуллярные, интрадуральные экстрамедуллярные, экстрадуральные опухоли, локализация и гистологическое строение опухолей.

Objective: To determine the character of dissemination, localization and histologic structure of primary tumors of the spinal cord and spinal column on the basis of more exact classification of CNS tumors according to the materials of surgical interventions.

Material and Methods: 462 verified observations of primary spinal tumors treated at Dnipropetrovsk Neurosurgery Hospital during 1979-1998 were analyzed. The study involved 183 men and 279 women aged 3-76.

Results: The incidence of tumors was the highest in the patients of middle age (40-60), 44.8% of all observations, mainly in women (60.4%), 17.1% were intramedullary tumors, 64.9% intradural extramedullary, 18% extradural. Of all primary tumors, 18% were malignant, 39.2% intramedullary, 10.2% intradural extramedullary, 30% extradural. Age and sex dependent localization and histological structure of the tumors was described.

Conclusion: Primary tumors of the spinal cord and vertebral column are observed mainly at middle age, mainly in women (especially meningiomas). The number of intradural tumors exceeds that of extradural ones, the highest ratio of malignant tumors was noted in the group of intramedullary ones.

Key words: intramedullary, intradural, extramedullary, extradural tumors, localization, histologic structure.

За останні десятиріччя у промислово розвинених країнах відбулися значні зміни структури захворюваності та причин смертності. Найбільш розповсюджені серцево-судинні та онкологічні захворювання, що не останньою мірою пов'язано з «постарінням» населення. Тенденція до поступового зростання захворюваності на пухлини центральної нервової системи (ЦНС) за більшістю основних форм та локалізацій простежується також і в Україні [1, 2].

Вивчення питань, пов'язаних з пухлинами спинного мозку та хребта, на сучасному етапі є важливим і актуальним як у медичному, так і соціальному аспектах. Великий рівень інвалідизації хворих, з одного боку, та нові можливості діагностики і лікування, з іншого, вимагають визначення усіх аспектів даної проблеми, починаючи з особливостей поширення спинальних пухлин, їх гістологічної будови, питомої ваги злоякісних новоутворень, зв'язку з віком і статтю та ін. [3—7].

Ю.А. Зозуля та співавтори (1998) в огляді сучасного стану нейроонкології в Україні та за кордоном відзначають між тим, що офіційна медична статистика відносно пухлин зазначеної локалізації є на цей час незадовільною.

До показників нейроонкологічної захворюваності досі чітко не віднесені доброякісні пухлини ЦНС (у тому числі спинальні), хоча кількість їх дорівнює або навіть перевищує кількість злоякісних (наприклад, у 1995 р. у нейрохірургічних закладах України з приводу гістологічно верифікованих злоякісних пухлин ЦНС оперовано 1143 хворих, доброякісних — 1754). У підрахункових формах пухлини спинного мозку та хребта взагалі не виділені окремо.

Автори огляду вважають, що робити будь-який аналіз зазначеної проблеми слід лише з проведенням спеціальних поглиблених досліджень та ретельним і систематичним вивченням різноманітної статистичної та первинної медичної документації (включаючи дані патологоанатомічних бюро) на підставі узагальнених підрахункових одиниць сучасної міжнародної статистичної класифікації хвороб (МКХ-X) та уточненої класифікації пухлин нервової системи [8].

Виходячи з цього, метою даної роботи стало визначення особливостей поширення, локалізації, гістологічної будови та інших статистичних закономірностей первинних пухлин спинного мозку і хребта на

підставі уточненої класифікації пухлин нервової системи [8] за матеріалами оперативних втручань протягом 20 років.

Методика дослідження

Проаналізовано 462 верифікованих спостереження первинних пухлин спинного мозку та хребта на матеріалі Дніпропетровської нейрохірургічної клініки 1979—1998 рр. (за історіями хвороб та даними патологоанатомічного бюро). Серед хворих віком 3—76 років було 183 чоловіки та 279 жінок (рис.1).

Результати та їх обговорення

Встановлено, що переважна більшість первинних пухлин спинного мозку та хребта припадала на хворих 40—60 років (44,8%), а 70,3% усіх пухлин виявляли у віці 20—60 років. Кількість жінок становила 60,4%, чоловіків — 39,6%.

Інтрамедулярні пухлини склали 17,1% усіх первинних, а 89,5% від них припадало на епендимому та астроцитому. Зазначені пухлини у чоловіків та жінок зустрічались майже однаково часто, але більше в осіб молодого віку (до 40 років), у хворих похилого віку переважали епендимому.

Інтрадуральні екстрамедулярні пухлини (64,9% усіх спостережень) були представлені переважно менінгіомами та невриномами. Менінгіоми (27,3% усіх первинних пухлин, 42,1% — інтрадуральних екстрамедулярних) виявляли найчастіше у жінок середнього та похилого віку — співвідношення чоловіків і жінок — 1:6 (за даними клініки Мейо [6] жінок дещо більше — 1:10). Невриноми виявляли у чоловіків та жінок майже рівномірно (1:1,04), й у віці від 20 до 76 років (дещо більше у молодих — 20—40) вони становили 22,5% усіх первинних пухлин та 34,7% — інтрадуральних екстрамедулярних.

На екстрадуральні пухлини припадало 18% загальної кількості первинних новоутворень. Пухлини у вигляді «пісочного годинника» з наявністю інтра- та екстрадуральних компонентів вважались інтрадуральними (найчастіше — нейрогенного походження), саме екстрадуральні пухлини з проникненням крізь міжхребцевий отвір в епідуральний простір розглядалися у групі екстрадуральних. За цих умов співвідношення інтра- та екстрадуральних пухлин становило 3,5:1.

Серед усіх первинних питома вага злоякісних пухлин становила 18%, інтрамедулярних — 39,2%, інтрадуральних екстрамедулярних — 10,2%, екстрадуральних — 30% (рис.2).

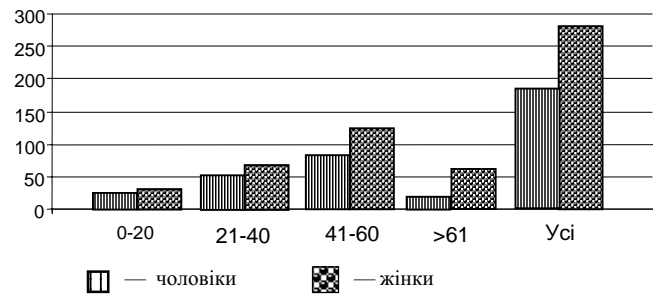

Рис. 1 — Розподіл хворих за віком і статтю

Fig. 1 — Distribution of the patients according to the age and sex

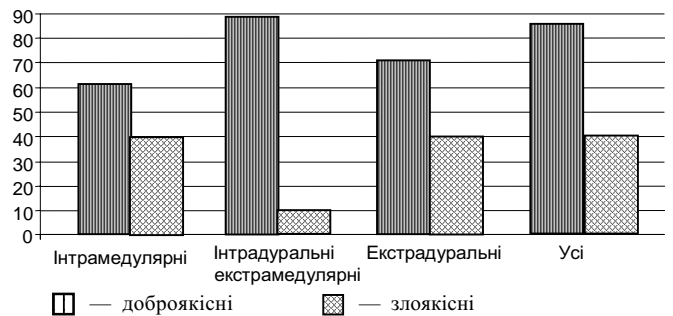

Рис. 2 — Питома вага злоякісних пухлин спинного мозку та хребта в залежності від анатомічної локалізації
Fig. 2 — Percentage of malignant spinal tumors depending on their anatomical localization

Висновки

1. Первинні пухлини спинного мозку та хребта найчастіше зустрічаються в осіб віком 40—60 років.
2. Серед хворих взагалі переважають жінки і особливо — при менінгіомах (у середньому та похилому віці).
3. Кількість інтрадуральних пухлин значно більша порівняно з екстрадуральними.
4. Найбільша питома вага злоякісних пухлин серед інтрамедулярних.

Література

1. Зозуля Ю.А., Пацко Я.В., Никифорова А.Н. // *Вопр. нейрохірург.* — 1998. — № 3. — С. 50—54.
2. Дзяк Л.А., Розенфельд Л.Г., Кулікова Ф.И., Мосийчук Н.М. // *Бюл. Укр. Асоціації нейрохірургів.* — 1999. — № 1 (8). — С. 56—58.
3. Ахадов Т.А., Кравцов А.К., Сачкова И.Ю. // *Вопр. нейрохірург.* — 1996. — № 1. — С. 30—32.
4. *Общее руководство по радиологии / Под ред. Holger Pettersson MD.* — Lund, Sweden, 1995. — Т. 1. — 668 с.
5. Розенфельд Л.Г., Дзяк Л.А., Кулікова Ф.И. та ін. // *Мед. перспект.* — 1997. — Т. II, № 4. — С. 61—63.
6. Hagenau C., Grosh W., Curris M. et al. // *J. Clin. Oncol.* — 1987. — Vol. 5, № 10. — P. 1663—1669.
7. Li M.H., Holtas S., Larsson E-M. // *Acta Radiol.* — 1992. — Vol. 33. — P. 207—209.
8. Ярцев В.В., Коршунов А.Г., Непомнящий А.Г. // *Вопр. нейрохірург.* — 1997. — № 3. — С. 9—13.

Дата надходження: 24.02.2000.

Адреса для листування:

Кулікова Фаїна Йосипівна,
вул.Інженерна 3, кв. 10, Дніпропетровськ, 49122, Україна